

Remissvar från Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle (RNS), på SoU 2021:68 Skärpta straff för brott i kriminella nätverk.

RNS bevakar särskilt narkotikabrotten, även i aktuellt betänkande.

Till att börja med vill RNS påpeka att narkotikabrottsligheten som det också enligt underlaget i och till utredningen utgör en nätverkskriminell basinkomst och segregering faktor på samhället förutom den rent skadliga påverkan på folkhälsan och vars utveckling kan bidra till korruption, penningtvätt och stor påverkan på myndigheter och samhälle genom alltmer utbredd nätverksbrottslighet. Narkotikabrottsligheten och konsekvenserna av narkotikamissbruket spiller över på andra av välfärdssamhällets områden och kan inte ses som annat än samhällshotande. Denna slutsats drar även polismyndigheten och myndighetsgemensam lägesbild om organiserad brottslighet 2021. Därigenom ligger stor nogsamhet att samhället tillräckligt beivrar dessa brott. Den problemformulering som brotten i kriminella miljöer utgör utgår från en reell situation med omvitnat ökad narkotikahandel och ökad efterfrågan och oacceptabel våldsanvändning. Det torde idag vara allmänt känt att narkotikamarknaden utgör den mest våldsamma marknaden i illegala ekonomin vilket bekräftas av såväl svenska som internationella studier. RNS anser därav att narkotikabekämpningen utgör ett centralt tema i betänkandet och därför även ett viktigt angreppssätt emot oönskad utveckling.

De lagstiftningsåtgärder som utredningen föreslår anser RNS till stor del kan påverka situationen till det bättre. Det behövs för narkotikaproblematiken även såväl förebyggande åtgärder som repressiva och slutligen vårdande åtgärder. RNS har följande synpunkter på de av RNS bevakade förslag med vissa tillägg.

Beträffande utredningens förslag att i straffskalan särskilt urskilja och skärpa narkotikabrott av normalgraden som är avsedd för försäljning så välkomnar RNS detta förslag då det synes viktigt för att komma åt den alltmer eskalerande langningen av narkotika som också används vid nyrekrytering. RNS anser också som betänkandet föreslår att ringa brott som avser överlåtelsebrott inte skall få anses som ringa.

RNS står bakom betänkandets förslag om att skärpa straffen för narkotikabrott av normalgraden som är avsedd för försäljning.

Ytterligare önskvärt hade varit att genom införande av en ny brottsrubricering tydliggöra det verkliga motivet till brott då det kan vara värt för forskare att följa upp detta över tid samt att det för rättskedjans sista delar och första delarna i vårdapparaten är viktigt att särskilja detta för att bättre svara upp mot problematiken i praktiken. Dessa data kan även ha relevans i lokalpolitikern och för brottsförebyggande och samverkande ändamål. RNS föreslår därför att narkotikabrott av normalgraden i överlåtelsesyfte skall utgöra ett särskilt brott med egen brottsrubricering genom ett tillägg i narkotikastrafflagen.

RNS föreslår att överlåtelsebrotten får en egen brottsrubricering genom ändring i Narkotikastrafflagen.

Vad gäller betänkandets slutsatser om Högsta domstolens praxisändring så vill RNS påpeka och tillägga att såväl narkotikasituationen som våldssituationen i kriminella gäng sedan dess har förvärrats i flera avseenden. För RNS eller andra restriktiva förbund kom inte utvecklingen som en överraskning. Även Encrochat materialet visar hur pass omfattande narkotikahandeln tros vara. Parallellt med detta har Polismyndigheten omorganiserats, det har skett en ökad acceptans till narkotika bland en del i befolkningen samt att drogfria vårdinsatser förefaller minskat samt att grovt våld i kriminella nätverk ökat och att myndigheterna bedömer brottsligheten med narkotika som samhällshotande.

RNS delar inte betänkandets slutsatser om effekterna av HD praxisändring. RNS anser att den situation som vi nu ser är en effekt av att den organiserade brottsligheten lättare kunnat breda ut sig och att högriskpersoner kunnat vara ute i samhället snabbare för att återgå till liknande brottslighet samt därtill kunnat organisera brott med betydande sort och mängd narkotika som skadat samhället och bidragit till nyrekrytering. Införandet av synnerligen grova narkotikabrott har inte kompenserat förlusten som praxisändringen medförde. Domstolarna är restriktiva i tillämpning av synnerligen grova narkotikabrott. I praktiken har de grova brotten nåtts av straffsänkning som haft negativ effekt på brottsligheten och följbrottslighet.

RNS anser att straffskalorna som gällde innan praxisändringen skall gälla då narkotikan är precis lika skadlig som innan och att narkotikabrottsligheten nu med all oönskad tydlighet eskalerat och medfört allvarligt våld. RNS föreslår att maxstraffet för grovt narkotikabrott åter höjs till 10 års fängelse istället för nuvarande 7 års fängelse.

Narkotikabrott är ett brott som kräver upptäckt. Därav anser RNS att regeringen i framtida regleringsbrev till Polismyndigheten anmodar att särskilt bekämpa narkotikabrottsligheten genom fler avsatta särskilt utbildade poliser som kan lägga tid på att bevaka gängen och ingripa emot narkotikan.

RNS föreslår att Polismyndigheten i regleringsbrev anmodas att avsätta särskilda narkotikapoliser på samtliga kompetensnivåer i det brottsbekämpande arbetet.

För att särskilt skydda barn och unga anser RNS att det förutom aktuella förslag om kriminalisering av rekrytering till gäng, vilket kan ha en del praktiska svårigheter att bevisa i domstol, är angeläget att ytterligare lagstiftning tillskapas för att enligt Barnkonventionens artikel 33 skydda barn från narkotika. Enligt konventionen skall staterna ytterligare lagstifta så att konventionen kan upprätthållas. En viktig arena där barn behöver skyddas är hem och skola. I ljuset därav bör lagstiftning som möjliggör säkerställande av en narkotikafri skola tillsammans med uppdrag till Skolverket därom tillkännages genom ändringar i lag och uppdrag. Detta har också relevans då många unga dras in i kriminella nätverk och är i skolpliktig ålder eller går i gymnasieskolan.

Detta uppdrag kan således innefatta en obligatorisk policy i gymnasieskolan av såväl begränsande åtgärder i form av frivilliga slumpvisa drogtestar och tidig upptäckt av narkotikamissbruk som riktade folkbildande insatser i folkhälsa i högstadiet.

RNS föreslår att framtida initiativ tas avseende säkerställande av en narkotikafri skola.

En annan aspekt vore att särskilt beivra narkotikabrott i barns miljöer vid beaktandet av straffmätningen efter narkotikastrafflagen utifrån samma artikel i Barnkonventionen även då rekvisiten för straffbar rekrytering inte är uppfyllda. Förvaring av narkotika i skolmiljöer eller i hem där barn vistas bör därför enligt RNS utgöra en mycket kännbar straffskärpande omständighet. Med en skärpning utifrån Barnkonventionen av narkotikabrott för försäljning som finns i hemmen kommer också viljan hos föräldrar att se efter äldre syskons förehavanden att öka samt barns trygghet stärkas emot vuxnas organiserade brottslighet. Möjligen kan man också inrätta zoner runt skolor där brotten

langning bedöms ännu hårdare. RNS menar att barnens utsatthet som dels kurirer eller som vittne till en prokriminell livsstil behöver skyddas än mer mot narkotika än enbart genom bevisad rekrytering. Att förvara narkotika på skolgårdar eller i skollokaler behöver beivras mer kraftfullt än ett jämförbart brott i annan miljö.

RNS föreslår att barnens rätt till narkotikafri tillvaro stärks genom ytterligare skärpning vid straffmätning när narkotika anträffats i barns miljöer och att detta skrivs in i lagtext.

Vad beträffar återfall i brott och försvårande omständigheter så anser RNS att narkotikaförsäljning skall utgöra tydligt försvårande omständigheter för brott som begås inom provotid och kunna generera häktning lättare än idag vid sidan att återfallet bedöms hårdare.

RNS föreslår att om överlåtelsebrott av normalgraden sker inom provotid skall presumtion för häktning föreligga.

Betänkandet föreslår att de osjälvständiga brottsformerna beträffande innehav och annan befattning med narkotika skall kriminaliseras. Bakgrunden är ändrad narkotikamarknad och att beställning på internet som idag inte får narkotikan inte heller kan dömas. Betänkandet föreslår att försök, förberedelse och stämpling av narkotikabrott av normalgraden, samt, försök och förberedelse till ringa narkotikabrott ska kriminaliseras.

RNS ställer sig bakom detta och vill även påpeka att kriminalisering av eget bruk av narkotika har hjälpt Sverige att hålla konsumtion och skadeverkningar nere och är angeläget att ha kvar. Narkotikamarknadens aktörer såväl säljare som köpare behöver inbegripas i strategier. En kriminalisering visar vad samhället anser och besparar även annan utredning när man kan ingripa emot påverkade personer då det inte heller sällan uppdagas följbrott i samband med kontroll.

Stockholm 2021-11-25

Jessica Vikberg
förbundsordförande

Erik Wikström
vice ordförande